

Luceafărul

Săptăminal editat de Uniunea Scriitorilor
din Republica Socialistă România

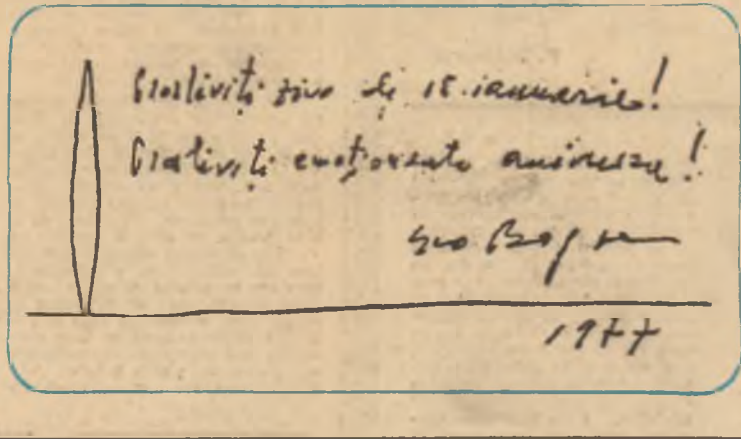
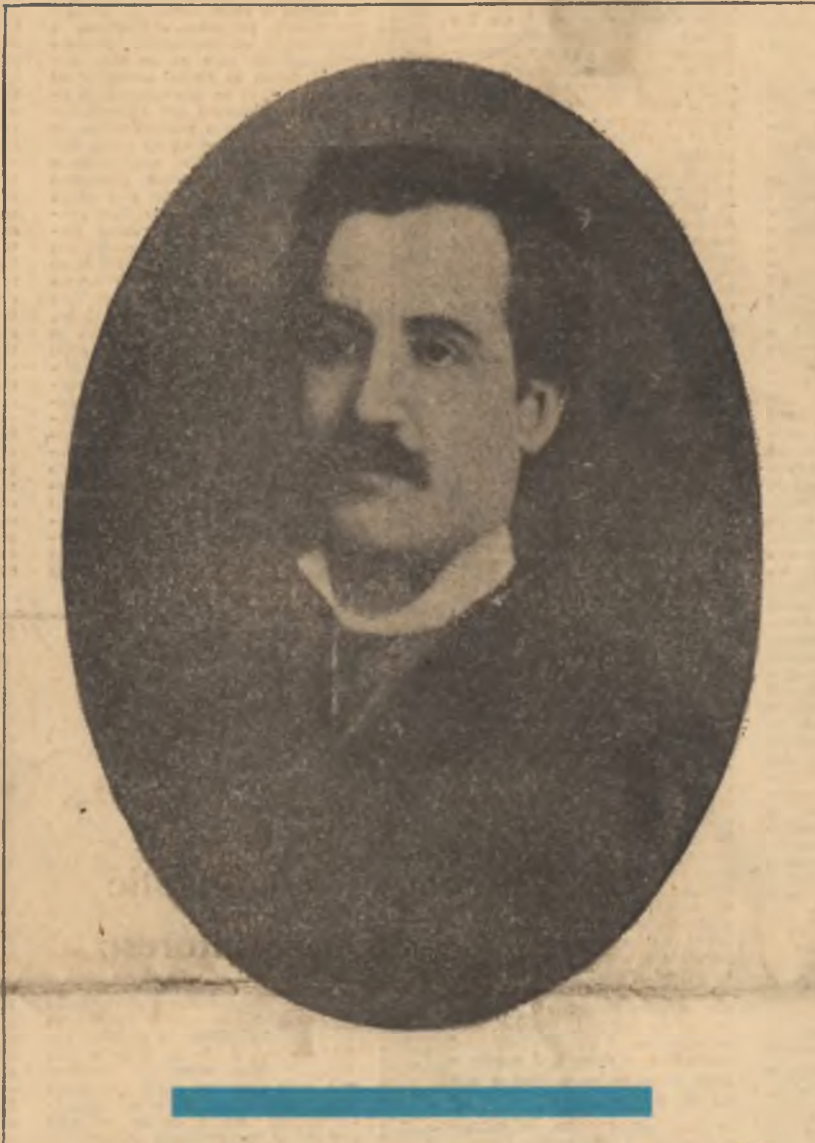
poetul

Realitatea unică a poeziei lui Mihai Eminescu poate să fie transmisă și percepută, fără intermediar, ca o incantație generală, ca o imensă revărsare de lumină și de sunete. Lăserul ei magic străbate unica crustă în care se înfășoară „lucrurile”, pentru atingerea acelui nucleu încărcat de toate valențele care îngăduie descrierea caracterelor de talia ale lumii. Poetul are totdeauna viziunea acestui pămînt, chiar în obislaele sale rătăcirii cosmice, reprezentarea omului și a naturii, cu mîile de voci interioare, devenind muzică și artă perfectă sub semnul său creator. Perpetua căutare și neliniște însulează orice vers eminescian, în a cărui transparență de cristal de stîncă, se răstîrînge dinamismul existențial de la creșterea umilă a firului de iarbă pînă la năpraznică mișcare a cosmosului. Se pot stabili astfel, raporturi noi între aparenta vizibilă și miezul critic al realității, urmările pe un itinerar de tuburătoare căutare a adevărului. Cel mai important reprezentant al ultimului romanticism european nu este așa cum a putut să fie considerat de unii cercetători grăbiți, exclusiv poet al „pădurii și al izvoarelor” al „lubiilor și malancoliei erupsculare”. El este într-adevăr înstat de absolut, (o distincție exegetică străină, Rosa del Conte, își va intitula o vastă monografie: *Eminescu a dell'assolute*), în determinarea raporturilor între existență temporală și eternitate, în strădania, constantă și eratică, de a învinge timpul și labilitatea, fixîndu-se în dimensiunile perene ale frumuseții. Eminescu este o fericită sinteză, o culme de asimilare a modernității spirituale europene, înălțată pînă la scîpțarea intermitentă a stelelor, pe temelii puternice ale tradițiilor milenare culturale și populare, el cărui loc important și originalitate, în patrimoniul spiritual al lumii, le-a putut cunoaște ca nimeni altul. Cu și celălalt mare romantic neolatin, Giacomo Leopardi, Mihai Eminescu nu a fost poetul zonelor de umbră ale pesimismului universal, ci un spirit magnific, în perpetuă agitație, răzvănit im-

potrivă destinului advers propriei ființe, patriei sau corolității umane. Necanformismul său s-a izbit de zidurile invizibile ale normelor constringătoare, determinate de așele timpului și spațiului, în jurul cărora s-a rotit scurta sa existență. Revoltat împotriva limitării orizontului și cunoașterii ei a aspirat în permanență spre transformarea condiției umane. El nu a fost niciodată un sceptic și este un exemplu unic (încă o dată comparabil lui Leopardi), de trăire atât de puțini ani, de ardere mistuitoare, de feroare, de meditație, de investigație profundă în jurul simbolului de mister al lumii, afirmînd adevărul, conștient pe deplin de responsabilitatea sa de creator și de apartenența la istoria omenilor și a poporului său. El a fost o voce gravă a conștiinței, declarînd umanității necesitatea de a lupta împotriva duranței și a răului prin stringerea solidară a tuturor celor care au fost alinați de aripa neagră a melancoliei. Prin magica facultate expresivă a artei sale, el a ridicat densura tulburătoare a corolilor estetice anterioare pe care le-a sigilat cu timbrul și sonurile unice ale poeziei sale. Spirit intrinsec, sub semnul înalt al unei etice unice, el a trăit cu încordare, erica exparțență, nerăscos în turnuri, și participînd direct la complexele probleme ale spiritualității românești contemporane. Întreaga lui creație este determinată de voința concordantă între etic și estetic, aflîndu-și izvoarele într-o uriașă forță intelectuală a cărei modernitate transcende criza romantică a disperării și alienării, recunoscînd omului facultatea de a modela lumea. Energia versurilor sale a exaltat traucul istoric al acestor binecuvîntate plaiuri, demnitatea omului care le locuiește, sperînd totdeauna în viitorul de lumină al patriei. Medicînd asupra istoriei, Eminescu l-a răstîrîng puterea exemplificatoare asupra contemporaneității.

Înalta sinteză între glorie și sentiment, între sensibilitate și emoție, afirmă marea forță etică a versurilor lui Mihai Eminescu, poet, totdeauna în stare de veghe.

Alexandru Balaci

Lui Mihai Eminescu

La tîmpla Poetului, ce la o poartă subțire dar defnitivă, sufletul lucrurilor bate răzbuător. Zi și noapte, neîntrerupt, înăuntru și în afară — aceeași înverșunare. Uneori — asediul la forma unei plozi de mercur. Alteori — pare că însăși marea se află strînsă în mînușa de fier care izbește fără odihnă.

Aici, anotimpurile se nasc și dispar sub aceeași lumină. Nimic nu le deosebește, iar trecerea lor seamănă cu locul în care o apă se varsă în alta. Și în toată această vreme, fiecare izbîtură sună ca o decapitare; — asemeni unei magnolii înflorite în mijlocul lunii ianuarie.

La tîmpla Poetului, aerul se ridică subțire și foarte rece, ca o lamă de brici. Și-acolo unde nici o pasăre nu se poate ridica, navighează amenințător umbrele lucrurilor — flote de-a pururi pierdute în timp.

La tîmpla Poetului, legile spațiului deslăzesc.

Dorin Tudoran

Eminescu și cultura franceză

i. M. Răscu, scria G. Călinescu în *Opera lui Mihai Eminescu*, I, edită de H.-A. 1969, p. 392, „cei dinții în strălucitele articole din *Indreptar* 1930, a scoa în evidență cultura franceză a poetului” (M. Eminescu). A făcut acest lucru în studiul *Eminescu și Alesandri* din 1938, în două articole din ale sale *Convîngeri literare* (1937), *Eminescu și Lamartine* și *Eminescu și Th. Gautier*, într-un studiu mai amănunțit *Escouri franceze în opera lui Eminescu*, apărut fragmentar în *Indreptar*, 1930 și în *Secolul*, 1932, și în două articole publicate tot fragmentar. În legătură cu poezia „*La Steaua*” (*Indreptar*, 1930) și M. Eminescu, *Poezii de iubire*, în volumul *Alte opere din literatura română* (1938). Toate au fost acum adunate, completate cu părțile inedite îneditate de autor la moartea lui Albert Schreiber (m. în 1933) și puse la punct pentru tipar de D. Murărașu în volumul *Eminescu și cultura franceză* (Minerva, Confluența, 1976). Francez de origine (n. 1880 — m. 1922), I.M. Răscu a fost elevul lui Ovid Densusianu (despre care nu spune că nu punea nici un pret pe Apollinare și Valéry) și ca bursier la Fontenay-aux-Roses. În Franța a studiat cursurile de literatură comparată ale lui F. Baldensperger și P. Hazard. Era adeptul Iansoniului G. Rudier în materie de surse („*Chestiunea surselor*”, zicea acesta, este prima care se pune criticului și istoricului, cînd lucrează metode. Înainte de a studia o glîndă în sine, a arzi în sine, de întrebă de unde s-au născut și din ce sînt făcute). Despre Eminescu, I.M. Răscu năzua să dea ceva în sensul lui J. Vianney, *Les Sources de Leonce de Lisle* (1907) sau M. Thorey, J.M. Heredia, *Les sources des Trambées* (1923). În genere fără prejudecăți, I.M. Răscu se mulțumea și numai cu descoperiri

Al. Piru

Continuare în pag. a 3-a

În pagina a 8-a
EMINESCU —
scriitor național și universal
eseu de
George Munteanu
●
Evocări 1877
„Șoimii au trecut Dunărea”

Scepticismul învins

e tichetarea grăbită a lui Paul Zarifopol drept un tenetician care s-ar fi mișcat atînci și dezorientat în perimetrul culturii noastre, mi se pare tot mai greu de menținut astăzi, după cercetarea minuțioasă a uriașului volum de file manuscrise (peste 18.000 de pagini inedite de excepție, nota bibliografică, caietele de studiu, conspecte, planuri de articole și chiar articole finite) aflate în arhiva Muzeului Literaturii Române. E drept că Zarifopol nu a scris sistematic, dintre scriitorii români, decît despre Caragiale, iar în alte cazuri a dovedit preferințe stranii, dar care lucruri nu s-a întîmplat și altor critici iluștri — să ne gîndim numai la Mihail Dragomirescu — ce n-au fost suspectați pentru aceasta de necunoaștere ci, cel mult, de un gust prea subiectiv?

Fapt este că numeroase note, conspecte, planuri și chiar studii inedite dovedesc că, deși a scris puține studii despre autorii români, Zarifopol a urmărit sistematic viața literară autohtonă, acordînd o atenție teoretică, profesională, și nu doar hedonist-delectativă, cum s-a susținut, opere principalelor și reprezentanții. În mod deosebit ne-a reținut atenția o mapă cu file-manuscrise, înregistrată în arhiva M.L.R., cu numărul 19.845, purtînd pe prima filă mențiunea „M. Eminescu” și conținînd note, trimiteri bibliografice precum și conspecte adnotate ale unor studii privind opera și personalitatea marelui poet. Interesant este în primul rînd faptul că filele grupate în această mapă, provenind evident din perioade diferite cuprînd note și semnalări bibliografice din 1905 (1) pînă în 1932 ceea ce dovedește preocuparea sa constantă pentru opera eminesciană și îndeosebi pentru avaturile

Victor Ernest Mașec

Continuare în pag. a 6-a

JURNAL DE POET

Despre Natură

natura are aceeași destinație ca și omul, este înscrisă în sfera omenescului sau mai bine zis omul este cuprins în rînduiala naturii. Inșuși cuvîntul latin ca și cel elin ne duc la prozei. De aceea educația prin Natură este cea mai veche școală de pedagogie iar poezia ca să poată străbate în sufletul formativ al omului trebuie să ucenicească îndelung asura naturii.

Între Natură și Poezie este în acest sens o dinică deosebită. Natura naște urmași, Poezia trebuie să depună un efort uriaș pentru a face prozei. De aceea educația prin Natură este cea mai veche școală de pedagogie iar poezia ca să poată străbate în sufletul formativ al omului trebuie să ucenicească îndelung asura naturii.

Poetii vechi erau trimiși în muntii la mîlul mării, pe înșule, în codrii să deprîndă

Ioan Alexandru

Continuare în pag. a 6-a

Însemnări despre Anton Holban

Vocația literară înseamnă putința de a fi obiectiv, adică mai mult decît a fi în lume: a fi lumea, toate lucrurile și mișcarea determinată de diversitatea lor. Există astfel o organizare spontană, interioară al cărei moment de maximă evidență artistul îl face să treacă prin tunelul de cristal al cărții și în sensul acestei distincții dintre viață și artă a părut și va părea totdeauna bizar, dacă nu cumva simțim că ce nu intră în carte aparține unor acte mai puțin demne de interes, fiindcă sînt mai puțin expresive, ale mișcării. Însă, dacă ar fi așa, ar însemna că idolatrii vieții, al „trăirii” în defavoarea artei au o opinie în fond defavorabilă despre obiectul cultului lor. Iată o situație paradoxală! Sandu, din O mare carte nu dovedește nimic, se află la Suresnes, în Franța, și gîndindu-se la Irina, rămasă în țară, trece prin starea de spirit a celui care nu mai poate impune altărității capriciile sale de spectator blazat al locului condus de el, pe care îl prestează o acțiivă cu posibilități moderate, nule chiar. „Teribil, să ai asupra unei femei o astfel de putere, să faci ce vrei cu ea, să o aștezi să facă orice ti-ar trebui, să o faci nenorocită sau fericită aproape în aceeași clipă și apoi să nu mai poți nimic. Din cauza depărtării, să te simți nepuțincios de a schimba cît de puțin mersul evenimentului. Și impresia că orice sfîrșit, orice sfîrșit, că ai simțit am mîncat paiața cum am vrut, în danțurile cele mai capricioase, și acum, atîr rîpîndu-se, palata rămîne nemiscată orielt m-aș strîmba, orielt să întorcea în mîna firul rupt sau orielt artă as pune”. A aprecia atât de mult un lucru tocmai pentru că îți dă iluzia că îl poți deprecia, că îți este înșelător, aceasta aduce cu complacerea unora într-un etim limbaj degradat, persiflant în gol. Artistul nu are niciodată sentimentul de a vieții între palate, cum se exprimă Sandu; pentru că și în formele ei mai puțin evidente mișcarea rămîne prezentă și îl duc de la o carte la alta.

Mișcarea aceasta, ascensie de la sine a lucrurilor după afîlînții, o numesc compoziție iar pentru

Radu Petrescu

Continuare în pag. a 7-a

Scrisoare
unui tînar
prieten

Dragul meu,

nu cunosc vo-luptate mai mă-re decît dialo-gul cu un poet tînar, cîruiă să-i pot semnala un egoism, un simplu fapt dîreș, o carte, sau bucuria desco-peririi unui tablou. Îmi aduc aminte, în adolescența mea îndepărtată, am locuit, o vreme, peste drum de Miron Radu Pa-raschivescu, și-mi amîn-tec, emoționat și azi, de surpriza vizitelor lui nocturne, la cele mai ne-veroșimile ceasuri, cînd venea și-mi bătea în ușă, ca să-mi aducă o poezie desco-perită de el, în cine-șie ce publicație obscură. Vreau să-ți spun, dragul meu, că a apărut, acum cîteva zile, un volum de versuri, prin care — vorba dîvinului Ion Barbu, la apariția „Craior” — „Irina noastră” a — cîntînt — „Pămîntul, deocîmdată” de Adrian Păunescu.

Aurel Baranga

Continuare în pag. a 7-a

În paginile 4-5

„Femeia tînră de lingă fîntînă”
Fragmente din romanul „Săptămîna nebunilor”
de EUGEN BARBU

șantier literar 1977

Cărțile anului

EDITURA
EOK
DACIA

ALTE

ALTE

ALTE

ALTE

În acest an, atît de bogat în aniversări care marchează trecerea României în cel de-al doilea secol de independență națională și în al patrulea deceniu de existență a Republicii, editurile noastre dau dovadă de o activitate neobișnuită, merită să ilustrăm puține evenimente istorice care au dus la această luminoasă perspectivă de dezvoltare multilaterală a poporului nostru, ce va fi exprimat în ampla manifestare cultural-artistică, intitulată „Cîntecul României”. Revista noastră publică, spre informarea cititorilor și, atîturile celor mai importante lucrări, inspirate din cele trei mari evenimente istorice, a căror aniversare va avea loc în acest an. Independența de stat a României, Răscăla din 1907 și Proclamația Republicii; ele vor apare la editurile DACIA, EMINESCU, ALBĂTRȘOS și KRITERION.

Directorul editurii clujene, ALEXANDRU CĂPĂRARIU, anunță nu mai puțin de 11 lucrări, în limbile română, maghiară și germană, atîm dintre ele românești, aparținînd scriitorilor Petru Vișniță, Eugen Ivrăcuș și N. Calomfirescu, două albume privind Războiul pentru Independență, aparținînd lui Mircea Toacă și Vasile Ighia, un volum de traduceri în limba maghiară a unor texte de scriitori români de la 1877, intitulat „Ostașii noștri”, în colecția „Biblioteca școlară”, două culegeri de documente în limbile română și germană, una de

Continuare în pag. a 7-a

CENACLUL REVISTEI „LUCEAFĂRUL”

Prima ședință din acest an a cenacului revistei noastre va avea loc luni 17 ianuarie, ora 16.30, la Casa Scriitorilor din Calea Victoriei 315. Vor citi poezii Adrian Frățiș și Avner Bădiță și prozatori Aurel Antonie, membri ai cenacului „Colymba” din Tg. Jiu.

Mihai Stoian

Continuare în pag. a 6-a

Ioana Ieronim

Desen

și ochii descrește ca luna și brațul, cumpăna cerească nu se mai vede, nu mai este decât dorință

acolo, departe, a vietea încearcă să afle — mina, se cheamă, frumoasă e, nemuritoare — între noi se prăbușește un fluviu

Spunea

Cineva spunea : legă-ți mințile sau legă-ți picioarele și dansul tău va fi piin de grație

Spunea cineva : tu să-ți fereci un ochi amindoi ochii — atunci abia va învinge lumina

Cuvintele nu se așternu pe se dorm nici hrănesc doar va fi odată un ultim cuvânt o picătură de apă alungită o cădere lin tu, impuritatea încercat în globul încercat

Cine vorbea de înșelarea cuvintelor cine vorbea de burgul etern al cuvintelor așternu-ți lut pe timpone, doar cîntecul e fără păcat

Mereu

Cu voiașe-ăș vrea să cînt Mereu poeme de iubire Și să petrecem, fără gînd Prin cadrii, făruri peste fire

Dar dulcea, tandra mea neștire S-a ispitit din traul sfînt. Cu voiașe-ăș vrea să cînt Mereu poeme de iubire.

Azi am crezut

Azi am crezut a vedea Inima-n jivine cum luminează, Soarele intinca

Jărina caldă și nestrăină

Iar vorba ne astăptă Plină de har și de toamnă plină, Azi am crezut a vedea Inima-n jivine cum luminează

Un tărîm ne înșenina O căecăto grădină E cere țara, cineva glăsuia, Frumoasă corabie lină Azi am crezut a vedea

dan rotaru

Sint gata să răspund

Din ea în ea cu vînt umbilic în respirație, cor arborii în toamnă, cu simle în decin, cu teama de-a fi singur la mesele de mir, cînd îndurarea scade în aburul de via,

asemeni cupei unde brădări se plămădesc, cînd mina mi-o întinde noimbrerie muribund, vegheat de-un col din care aripi de liniști

Sufletul din noi

Se halărăște soarta pămîntului în flori ; cereala încă umbra amiezilor din luna. Ne-amenință paloarea a zeci de mii de soart, și vorul de pe mare de teamă lece spume.

E o tăcere blîndă în mări din livezi, unde aceleși aer imaginează-albina, unde un semn al ierburii, pe care poți să-ți vezi, improvizează ploaie din sufletul din tine.

E-atita gal în urma pe care-o lași pe drum, că pașii ard asemeni oglinzilor din lună. În trupul meu se-nîmplă un Univers acum, și-o floare luminează în tot ce-o să apună.

Elegie scrisă cu inima

E liniște în ruga pe care-o lasă-n luma, cînd intră-n iarnă, șerpii, (ca-ntr-un frumos Poem).

O, trec pe lângă mina acum nepăsătoare, cuvintele în care de obicei te chem !

Le simt cu viața răsut, pe care noi, miclunul, nu-l punem niciodată, în bucurii, pe cîntor. Alit de singuri sintem acum, și-atit de aproape, că ni se pare casa un timp imaginar.

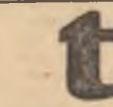
Numai iubirile

Ploia spală viața din statui, iluziile subomă pe trotuare, lumina scade-n putul de gutui și ingerii se scaldă-n felinare.

Privesc cum curge vîntul printr noi, ca un copil ce spune-o rugăciune. Mă bicliete ferestre, dar nu pot să scot cuvintele dintr-o minune.

Numai iubirile pătesc un mers în care se consumă-atitea drame. Curgînd în ele zilnic, tu ai șters copilăria-oglinzilor din rame.

teatru

Vara trecută la Ciulimsk

„Vara trecută la Ciulimsk” este pleasa unu tinăr, adică a unu om care trăiește încă ficțiunea din cărți ca pe o realitate și care descoperă realitatea curajoși și neoculit. Insufletit de o mare dragoste pentru semenii. O seriozitate năvăl, curiozitate și poezie repretință principala ei calitate. Autorul — Vampilor — face parte din acel soi de genii care dispar mai înainte de a se fi afirmat pregnant, adăstînd în viață la hotarul unde materia nu s-a încheiat și pentru el nu se va încheia niciodată) deplin din aburi. Ciulimsk, această localitate siberiană, este deopotrivă produsul fanteziei euhavione a scriitorului ca și spațiul unor halucinantate concrete). Aici se tinjeste ca în secolul trecut (cîci omul nu se schimbă nici atit de repede nici atit de profund cum s-ar putea crede) se jubeste ca în secolul trecut (din gelozie se traze chiar cu revolverul) oameni simpli vin din taiga să-și afle dreptatea la usa birocratilor, peste toate acestea exprimîndu-se convîngător actualitate. Locul acțiunii este un obisnuit buget unde se serveste plinacul, se bea ceai și din cînd în cînd, desigur vodcă. Prin urmare clasică atmosferă statică, încărcată însă, ca după-amiezele de vară, de electricitate, unde sentimentele se dezîntăuie brusc și furtunos. E de remarcant cum literatura rusă își perpetuează în acest exemplu, și încă în forme lesne de recunoscut, vigoarea sa încredere în umanitate. Totul ar părea o ilustrație de manual dacă accentul trăirii autentice n-ar fi atit de marcat, dacă situațiile nu ar vâdi un emolționant plin existential.

Regizorul D. D. Neleanu a găsit în unu meritoriu limbaj realist tonul potrivit spectacolului : un realism tuncă în început, precipitat ulterior, urcînd să atingă neverosimiliu prin intensitate. Dacă nu a izbutit plină la capăt, aceasta se întîmplă din pricină că nu a unificat suficient locul interpreților în sensul unei egale participări la dramă. E limpede că unii cauti din inerteie pitorescul iar alții părăsesc parca ohoșiti starea propriei personajelor lor, însușii doar superficial. În seara cînd am urmărit Petre Moraru în rolul lui Pasa, frustrat violent și destructiv. Cit despre actorii cu experiență care l-au încadrat pe debutanți, ne-au plăcut Tatiana Iekel deoarece pigmentează cu credibilitate vulgaritate partitura sa de mamă și soție tragică, Monica Ghiuță în atit de feminină (am zice chiar femelasca) ipostază a farmaceutei și Dumitru Furdul intruchipîndu-l pe caricaturatul Mecloctkin, dezagreabilă notabilitate locală.

Marius Robescu

film

O rețetă comodă

Rețeta a fost receptată cu ușurință, se pare că prezintă un anumit gen de confort, asemenea confortului oferit de magazinele Gaspesiana, care oferă o podmolere varianta semipreparatelor. Deci primul pas este cel mai sigur — alegerea unei distribuții „războier” o astlomerare de actori cu nume răsunătoare, talente incontestabile, a căror glorie nu mai poate fi subrezită de nimic. Această alegere va declanșa în public reacția firească de a dori să revadă pe Vasilica Tastaman, Toma Caragiu, Mircea Albulescu, Ion Carabultra, ș.a. și în același timp speranța de a vedea o „comedie”. În tiparul stabilizat rezultatele sint adesea nesatisfăcătoare. Rare sint excepțiile și dacă sint, ele n-au fost pînă acum decit explozii în desfășurarea filmului, măruntă promisiunii, niciodată n-au constituit un atribut al filmului integral, făcînd din el o abateră de la regulă. În acest sens putem vorbi de câteva calități remarcabile ale filmului lui Petre Boker după un scenariu de Valentin Silvestru, la care regizorul colaborează.

Abordarea schițelor implică ingeniozitate în specularea situațiilor celor mai banale, nu lipsite de haz. Tratatamentul regizoral este acela al „moralităților” care atîtădată încîntau atit de mult publicul țigurilor și al biledurilor, prin îngroșarea nefirească a defectelor umane, a întîmplărilor duplicitare ce oscilează între tragic și gro-

Corina Cristea

femeia tînă ră

Fragmente din romanul „SĂPTĂMINA NEBUNILOR” de eugen barbu

mai liniști asupra celor ce aveau să se întîmpe în seara aceea ciudată, plină de ploaie și vînt. Bănuș că va fi invitat la una dintre acele recepții de care acest oraș nu ducea deloc lipsă, dar nu se auzea șgornotul de voci obisnuit în astfel de împrejurări și nici ferestrele nu arătau a lumina înăuntrul zilei, cum se cuvenea în asemenea ocazii. Lacheul desfășurase cortul urias ce mătasă sub care Hrisant Hrisoscelu intră docil, urmîndu-l pînă la peronul de marmură foarte alunecosă din pricina unei mizge ce se strînsese pe treptele joase. Intrară și prima senzație pe care o încercă vîndîndu-se într-o oglindă din micul și întunecosul vestibul fu dezamăgitoare. Ar fi trebuit să se întorcă cit se putea de repede și să dispară în ulițele venetiene. Arăta ca un soarec ud. Păcîl îi scăpa de sub jobenul umeret care părea și el strivit, avea o față galbenă din pricina luminei lumînărilor goștoare probabil. Ceea ce îl izbîi de la început fu o etimă metalică pentru umbrele, în care într-adevăr se văseau cîteva, acuturate afară înainte de a fi vîrșite ca într-un rasiel. Pe pereții din fata scării principale cîteva oguri ale abundenței stricau și mai mult imaginea pe care și-o făcuse despre această casă de oameni boșai. Palatul Vimercatti avea ceva cano, asta plutea în aer, prea multă marmură care măsea senzația că intri într-un marmureu, încăperea pe care le ghicea în jur treburii să fi fost prea înalte și mari, reci, prost încălzite în acest anotimp, o senzație neprimitoare își făcea loc în sufletul vizitatorului, dar Hrisant se prefăcea nepăsător, își lăsa pelerina imblănită cu ier și valeul o așeză într-un fel de furcă florentină și vizitatorul privi peretele tapetat cu hirtie, onare, nu cu mătasă două moda franceză, fapt ce măsea senzația că se află într-un palat cu pereții de lemn, cu toată acea desfășurare de ancadrame de piatră, cînd vinată, cînd alba. Un galben stuns, vechi, afumat domina în ochierile ce păneau puștii, nelocuite și lipsa de gîsurii, de amiezii îl făcu să se întrebă încă o dată dacă nimerise unde trebuia, dar nu cumva Cristo Hrisoverghi îi jucase vreo fară.

Valețul îl conduse pe scările drepte, greoaie și ele, neacoperite de covoare, la capătul cărora vegheau două statuete cu cîte un lampadar pe care-l aglizia vîntul. Creștinul lui Hrisant Hrisoscelu un lazareț de lîngă Lido pe care-l vizitase toamna trecută. Intrară într-un mic salon pe podelele cărui fuseseră aruncate cîteva covoare de lînă albă, ceea ce la dădea un aer sărac și mărea impresia de apital pentru că sub o fereastră care se deschidea spre Piața Ducalilor vizitatorul zări și o canapele de piele, îngustă și incomodă, cu o oglindă Directoire deasupra, după ultima modă. Aplicele de bronz aurit, dublate cu dungi negre de mar-

mură, îi lăsară un gust mortuar de morgă sau de capelă. Prin alte uși deschise, trăgînd cu coada ochiului zări două sau trei interloare întincoase și gustul lugubru al gazdelor îi sperie. „Trebuie să fie un om militar”, gîndi Hrisant Hrisoscelu, numai el într-un grajd ca acesta, cîntă că e încadrat numai în rame de marmură. Ca să mai îndulcească senzația de rece și neprimitor, din înăuntrul, probabil contele Attilio Vimercatti care alesese mobilele cu siguranță, el și nu avea femeie, pentru că altfel totul ar fi fost dezastroos, golise un tambour de metal în care plantase un ficus cu frunze palmate. Intră în salonul și el tapizat cu hirtie — în dungi albastre și albe, cu un plafon depărtat, sub care spînzurau lumînări fine fără miroas într-un policanandel cit o roată de car. Perdelele lungi de tafeta, albe și albastre, cu cordele ce le sugrumau la mijloc, astupau puțina lumină ce ar fi trebuit să izbucnească din piața Ducalilor de la felinarele de jos. O masă joasă, acoperită cu o placă de fier și decorată cu motive antice pe care se asterisuse o placă de marmură neagră, așeză senzația de funerar pe care i-o lăsa mobila din jur care ar fi fost foarte potrivită pentru un palat oficial în care să fie discutate, dar nu într-o locuință destinată să îmble o femeie.

„Ai sosit ?” se auzi vocea pretenoasă a lui Cristo Hrisoverghi.

Se ivise printr-una din acele uși albe. Era înalt, atletic, cu o privire goștoare, jabolul de dantele în care scîlpea o perla mare, ca și redingota albastră, cu guler mare de catifea, croită foarte bine pe corpul lui bine proporțonat, agrumănat pe talie, încheștat în față cu nasturi de mătase îl dădea o înfățișare distinctă pe care Hrisant Hrisoscelu o pierduse din pricina ploii de afară. Cristo purta butoni de aur la vesta cu revers și din toată înfățișarea lui respira o agresivitate încărcată de șiretenie.

„Nu arăți prea bine, de ce naiba n-ai luat o trusa pînă aici ?”

„Nu-i merita, era numai îngrijorat de aspectul lui umil.”

„Poate există un loc unde pot să-mi pun bănele în ordine ?” sugeră Hrisant Hrisoscelu.

„O să găsim, dar trebuie să te prezint gazdelor mai înții, urmează-mă. Lucreția vorbește cu prietene, hărțăbiți joacă ombre în seră, acolo-i plăcea lui Attilio să stea pe o astfel de vreme. Ori nu știi ombre ?”

„Nu știa și asta era o nenorocire.”

„Nici fara ?”

„Nici.”

„Atunci nu ne rămîne decit biliardul. Femeile nu ne primesc pînă nu termină cu birfa lor. O să mă ducă într-un salon domănit de un semineu din marmură neagră ale cărui coloane măseau senzația de mărșă a încăperii. Pe consoli, o pendulă de bronz aurit cu două obelacuri și ele de piatră așezau urțenia din jur.”

„Cred că aici poți să te usuci puțin pînă le spun cu ceva ca să te scuz. De altfel, să ști că de pasă, la noii oameni pe care eu, de pildă, care sunt un familiar al casei, nici nu-i cunosc. Spun dacă-i găsește mincînd ceva la buțelul rece că sunt în trecere și molfaie mai departe. Uneori nici n-apucă să dea bună ziua gazdelor. O să te obisnuiești cu ei.”

Hrisant Hrisoscelu se apropie de focul lenes care trebuia să repare ceea ce stricase vremea de afară. Niste flăcări leșese abia încăleau mărșă din jur. Se rezemă de apele de suprafața rece a căminului și așteptă să simină în apete doșoare, privind peretele din față pe care spînzura o oglindă cu lăuri și arme, dincolo de care se ghicea sera despre care-i vorbise Cristo și unde se aflau bărbaiți. Prin geamurile aburite Hrisant Hrisoscelu văzu alături unei lămurii de alabastru în formă de urnă. În mijlocul vastului salon ce părea golit de mobă, pe o masă greoaie ca un catafalac, un vas argintat de flori încerca să învelescă ceea ce se vedea în jur : bronzuri și statuete cu subiecte mitologice, un covor orbilă întînd o tablă de șah și perdelele de tafeta, sugrumate la mijloc, lăcînd să scape în imaginea clădirii albe de cărămidă din Piața Ducalilor, într-o altă uși, la fel de înaltă și albă, rece, imperconală se vedea un fel de sală de manger, tapizată și ea cu hirtie și cu un perete pictat în care se zăreau Antilele în viziunea lui Leroy. O masă de acelu, o pîșă de altfel destul de scumpă, două corturi Hrisant Hrisoscelu, nu salva nimic din imbecilia de neprimitor, între caspetele o dimleia, cum nu salvau nimic scaunele în gondoli cu deșene de epocă și lumina puțină venită de la o lustră aurită, cizelată ce arăta în detaliu un buțel jos, acoperit și el cu marmură gris și negru, asușinat de doi grifoni. În rest, inventarie Hrisant Hrisoscelu, argintării formate din celănice robinde, ovale, în formă de bășoale, cafe-tiere antice, farfurii desenate la Londra și o ceramică pompeiană. Printro-altă uși pe care o vedea într-o oglindă și ea încadrat în marmură, abia se distingeau guerdioane din acaju, o comodă rectangulară cu trei sertare și picoloare de leu, aparținînd unei mici biblioteci, reflectînd o altă oglindă. Les psychés, încadrat în lemn ornamentat cu palmieri și lebede și două scaune la romăne.

„Ei, te-ai uscat puțin ? Pot să te arăt femeilor ?” întrebă Cristo Hrisoverghi care apăruse de undeva din acești pereți ce se asemănau cu oglinzile care-l reflectau.

„Ce-nă puțin, deși nu cred să salvesc cîna gîte ce.”

Hrisant Hrisoscelu își potrivea părul umezit cu degetele și aștepta că se urgăte la drept vorbind, ar fi preferat să fugă undeva să se ascundă, să nu mai fie văzut.

Și în această situație, născute, născute, născute simți deodată privit. Nu ținea de unde vine senzația aceasta, dar se întoarse și auzi o voce de

de lângă fântină

femele, gravă, aproape bărbătească, cu inflexiuni metalice, cum au mezosopranele.

— Imi pare bine că te văd, deși nu arăți prea bine. Cristo mi-a vorbit despre dumneata.

— Vorbea o italiană ușor deformată, era o grecoaică, ghici Hrisant Hrisocscu, totul o spunea, numele, profilul acela și agilitatea cuvintelor. O grecoaică născută în arhipel, la Paros sau la Rhodos, poate că se și întâlniseră acolo vreo dată, de demult, în umbra morilor de vânt. Herula Lucrezia Vimercatti nu mai semăna deloc cu femeia lină de lângă fântina Santa Maria della Salute, pierduse aerul acela copilăros și rățâc de animal fugărit de mulțimea ieșită la serbarea Bucintorelui. Părea mai înaltă, o Junonă, călcând cu siguranță în aceste încăperi croite parcă pe măsura ei, într-o rochie „Cheveux de la Reine”, cu o jupă rotundă căzând pînă pe vârful pantofului negru peste care amănase o jachetă de catifea, o cazacă „Mongensier”, multidună laltă. Purta un smarald în corsaj și-l privea cu un aer amuzat de parcă ar fi văzut un animal curios.

— Du-ți undeva să se schimbe, îi spusese vărului său, lui Cristo Hrisocscu cu o voce, nu știu, pronunțată cu persuasiune care-l intrigașe pe firișor de atunci. Și înainte ca el să protesteze pentru că nici nu concepea să se îmbrace cu haine de împrumut, femeia adăugă, adresându-i-se ironic: N-ai avut band pentru o trăsură sau ai picat la Venetia cu un „Mail-coach”?

— Îi lua peste picior și el nu găsi realică. Lucru pe care avea să nu și-l ierte multă vreme. Adică venise în acest oraș destrăbălat cu trăsura de bagaje, cu un poștalion ordinar? Ce-i dădea

— Atunci când te mai văd? Îi întrebă Cristo desolat, dar nu cu curiozitate.

— Duminica dimineața sunt la o cafenea de lângă Rialto, treci pe acolo, nu se poate să nu dai de mine, și în clipa următoare se afla pe peronul de afară simțind urezeala de afară care-l biciuă o clipă peste obrazii infernali.

— u mai ploua. Era o noapte rece și nouă alergau gonți de vânt peste lagună.

Hrisant străbătuse o piață plină de pește, cu peste unsuroase în fața cărora se înghețau niste femei gălăgioase, tocându-se și strigând la vinzător, aplegând cu mini lacome atente sau raci, acumbii venite în lumina spectrală a felinarilor, totul arătând ca un plumb turbur în coșurile mari pline de soți și resturi. Era lumea săracă ce se alegea cu resturile. Cei bogăți nu țiguiau noaptea. Apele canalului San Rocco scurgeau sub lumina albastră a unui felinar aburit. Acum totul îi era indiferent, lucrurile se terminaseră înainte de a începe. Vrusea într-adevăr să moară în acea noapte când rățâcea pînă spre Traghetta unde se ridicau niste clădiri rănoase și în balconese amănau rufe umede ce nu se mai uscau în acea vreme rece și umedă de noemvrie. Timbul trecea greu, se întorse spre palatul Vimercatti mult mai târziu și privise fețele înguste și asudate de căldura din interior în care nu mai sciepa nici o lumină. În clipa aceea clopotele Venetiei băteau miezul de noapte și pe ulițele pustii nu mai treceau decât câini agribuți. O dumănie aură pentru femeia

Sculpturi de Nicăpetre

dreptul să se poarte astfel cu el? Și simți că o urăște din toată inima.

— Nu te supăra pe ea, are o limbă ascuțită, o acuză Cristo Hrisocscu simțind că celălalt e firișor. Nu vrei mai mult? Și înainte ca el să să-l prezint pe contele Vimercatti?

Femeia dispăruse în încăperea alăturată și atunci își dădu seama că lângă fântina Santa Maria della Salute purtase perucă pentru că acum avea un păr negru care îi arăta adevărata vîrstă: nu mai mult de 30 de ani.

Primul impuls pe care-l avu fu să fugă și să se arunca în apele turbure ale canalului San Rocco. Un sentiment de dezatură îl blințuie. Redingota și pantalonii strînsi pe pulpe îl strîngeau, se simțea ca într-un sac cusut, gata să fie aruncat în adîncurile Bosforului ca în povestirile acelor rude îndepărtate pe care le auzise sub alcomori de la Bosphorion, cînd tot acei poezii paradatice se infundeau de gresăviile evocărilor teribile ale masivelor bătrîni de care-i cunoștea, acrilă, încercări de ură, gata să moară nemulțumit, ducînd dîncolo de sfîrșitul lor o dumănie nevindecabilă. Era o seară pierdută așa încît îi spuse lui Cristo:

— Aș vrea să mă retrag cred că mi s-a întors. S-ar putea să mă fărâș și eu? Te-aș fi ferocător dacă ai prezenta scuzele mele contelui. Spune-i orice: că mi s-a făcut rău, că am răcit, prieteni?

Celălalt, ca orice bărbat bine crescut nu comenta în nici un fel această plecare și și-i arătă o ușă masivă de stelar prin care pătrunseră într-un alt salon în care mobila era acoperită cu huse și uriașe dulapuri de haine și scaune și fotolii, nu în desordine, dar arătînd oricum ca o încăpere care nu era folosită. Coborîră o scară în formă de melc, probabil o scară de serviciu, rece, impersonală, luminată numai de niste lanterne goșvitoare și se treziră în vestibulul în care Hrisant își rezăși pețerna umedă pe care și-o avîrli pe umeri.

avea creștea în el și nu putea să-o stăpînească. Avea să-i arate el Herulei Lucrezia Vimercatti, îngimfățată și care-i spusese că sosise în Venetia într-o trăsură de bagaje, ca ultimul sărăntoc! Era bogat, avea s-o o umlească, s-o facă să-si dea seama de ce e în lume, chel-tuind banii soșii din vizuarea unei moșii numai într-o săptămînă. O să părăsească micul hotel în care locuia pentru a nu atrage atenția cuiva, puțin în gîta de stirelul acela ce nu mai șosea și de cauza Eleriei și de banii ei. Incredințat de oamenii de nădeide pentru ciștigarea unei cheie, erau lucruri mai frumoase în viața asta! O să închirieze unul din aceste palate pe care le vedea acum, palate în care proprietarii lor nu locuiau aproape niciodată pentru că le închiriau străinilor cu bani, pe sume colosale: 50.000 de taleri pe an, fereastră dacă se afla lângă San Marc sau la Rialto. Miine chiar avea să cheme croitorii și o să-si comande câteva costume și-o să lasă din existența mizeră de care și-o impusese de cînd intrase în Elerie, o să mobilizeze cu gustul lui oriental toate acele încercări reci și atente și-o să le arze în curtea militară sau ce dracu era contele Vimercatti și vărul Herulei Lucrezia, ce înseamnă luxul și bunul gust, o să arunce în dreapta și-n stînga cu fundușii turcești pe care avea să-i schimbe pe ducati venetieni și-atunci mai stîm noi de vorbă, doamnă!

bătea un angelus minăstiresc în zori cînd se întorse în micul hotel din Calle del Mandolo, plătind ce datora și cerînd italianului somnoros care fusese trezit la o oră atît de neobisnuită să-i aducă cîi putea de repede un sam-sar de case pentru că avea treabă cu el. Por-sarul sau proprietarul acelui hotel de mîna a treia îl privea ca pe un nebun, dar văzînd bacșișul primit făcu o cruce mare și înghiță ceva în argon venetian care putea să însemne ori că a spart o bancă de lină Procuratiele Vechi, ori că a distigat în noaptea aceea la jocul de

cărți o avere. Nu dormise decât cîteva ore, pe urmă străbătuse Venetia cu samsarul gură-liv, pe nume Giacometti și cercetase cu atenție fiecare clădire pe care o vedea. Toate arătau pășite, nelămurite, miroșind a îngrășe și a vechi, dînd spre curți interioare pline de lume șgomotoasă sau spre locuri sordide care ar fi anulat priveliștea feerică a lagunei. Palatul Caragua pe care-l închirise pe timp de un an de zile trebuia încă renovat, scările erau rupte pe alocuri, obloanele șburau la un vînt mai mare, prin plafonale pictate intra o urezeală uriașă și obloanele acoperișului erau curuite de porumbel. Trebuia cîteva săptămîni de muncă pentru a-l pune la punct și el se grăbea. Chemă un arhitect și-i spuse că nu se uita la bani, așa încît să tocmească pietrari și zidari dintre cei mai buni. Faianța din băi arăta ca val de ea, ceramica podelelor trebuia înlocuită bine cu ceașă și negustorii din bazare aduși de miron-sul banului asoră pe rînd, înghesuindu-se în fata locuinței care dădea spre San Marc, un dezastru de ulițe ce se ascundeau după Campanila. De undeva dintr-un unghi secret, diminețea puteai să vezi Tetrarhii, îmbrățișați doi câte doi cu oțetea mîni pe umeri și cu celelalte stăpînind apădele. La amurg pe lagună șoseau gondolele din largul mării ori dinspre Murano și toată piața aceea părea atropită cu bolovani albi și negri: porumbelii lacomi și devoratori ai Venetiei, luminați de ultimele raze de soare. Mîrșoasa a iod și aerul sărat îi făcea sete. Din interior clădirii se auzeau bocăniturile dulăbărilor și un miros de talaz umplu coridoare. Se cărau covoare și mobilă, hamalii strigau spre cei ce minau scriștii de sus și frînghiile să fie atenți și să nu știrie curva dulăburile grele, cu incușii metalice pentru că le-ar fi plătit pe capul. Spoșitorii urau pe schelele exterioare și vopseau cu un roșu șazara fată de intrării principale. Pe treptele palatului, îmblînșite cu mușchi care se scufundau în apa neli-misită a unui canal, mișuna o multime vesală și gălăgioasă. Trecători curioși se opreau să vadă ce se întimpla cu acest palat închiriat de un nebun venit de la Orient care răsipise o avere în mai puțin de două luni și încă nu se oprea. Se ivise și un negustor tunisian cu care Hrisant Hrisocscu vorbea îndelung, cerîndu-i să-l acopere peretii cu mătase virginie de Lyon și să găsească de unde o să citeva tapiserii normande și oglinzi Sansovino care se găseau în acest oraș. Arela dibul pe undeva vesală de porcelan de Meissen și lămpi și lustre de Bohemia, lanternă arabe și lăzi de zestre aduse din Andaluția, fanale maure cu sticle colorate care îndulceau lumina și o filtrau, covoare grele și moi, între care un Sarouk urias pentru marele salon de primire, valorînd șigur 80.000 de taleri. Văzînd atîta risipă, negustorul se des-lăntă și și acoroni prin trimisii lui și aruncă în fata lui Hrisant Hrisocscu Tebruri și Sirazuri vechi în desene nebune, covoare de rugăciune aduse cu corăbii de la Alexandria, transformînd unele culturi ale acestui subred palat Caragua în adevărate tabernacole. Înghesuie mobilă joasă din lemn întarșat, cu fierul roșu și soale acoperite, cu Ferabauri și Karasauri în nuante atîșe, cum mimai în apartamentele nobiliare de la Stambul mai puteai găsi dacă ai fi pătruns vreo dată în palatele pașalelor. Și cînd totul fu gata sau aproape gata îl rugă printr-o scrisoare de Cristo Hrisocscu, a cărui adresă o știa, să vină și să-i facă o vizită pentru a-si da avizul.

Vărul Herulei Lucrezia Vimercatti șosea cu puțină întârziere desl era mincat de o curiozitate lesne de bănuț, inspec-tînd totul cu o privire, nu rece, dar nici încântată, trînd o detașare cal-culată pentru că nu voia să-i arate acestui strein că e învidios sau că-l areciază gustul, după un mai vechi obicei al oamenilor de ge-nul său. Hrisant Hrisocscu îl urma fără un cuvînt, corectînd din mers ceea ce scăpase neguștorilor, mai așezînd mobilă ușoară sau îndren-tînd furioș covoarele de care nu fuseseră asler-nute cum trebuia.

— Frumos, foarte frumos, spusese în cele din urmă oaspețele, dar trebuie să te fi costat o avere. Nu mai vorbești despre chirie că știu cît se cere aici... Hrisant nu-l răspunsese decât după ce se plimbase cu minile în spate în jurul lui, privînd melancolic laguna.

— Bănuiești de ce-am făcut-o...

— Da, dar asta nu mă împiedică să-ți spun că ești nebun...

— N-are nici o importanță. Crezi că va veni aici dacă o invit cu soțul ei?

— Încercă, S-ar putea să te și refuze, o cunoșc mai bine...

Hrisant Hrisocscu simțise cum i se usucă cerul gurii de spaimă.

— Am supărat-o pentru că am plecat atînd fără să mi iau rămas bun de la ea?

— Nu știu exact. A refuzat să vorbească. Nici eu n-am insistat.

Se făcuse un minut de tăcere grea, amenin-tătoare după care Hrisant Hrisocscu privise în-o dată piața pardosită cu porumbel și Campanila care scilipes în soarele primăvăr-atic, cum era soarele aici chiar spre sfîrșitul lui decembrie.

— Dacă nu vine, o să chem niste poțtane și o să inaugurez palatul fără ea. Crede-mă, nu glumesc...

— La ce ți-ar folosi asta?

— Nu știu, răspunsese celălalt, dintr-odată golit de orice avînt.

miron scorobete

Înima îi se ascunde.
Pămîntul de n-ar învia
Intr-o creangă de măr, în albastru unde,
cum ar putea să-i mai poarte
cum ar intra pe drum șpuruit
prin foc și prin moarte?
Ce poimă nepămîntescă
îi duce - și unde?

Urcă spre noi să ne nască.

Antiqua

Cobor în noaptea dealurilor-ncet,
nemicașe, de parcă
toate mădulele de trudă le dor.
Sancuarele stau în încremenire.
Pînă și timpul, ce niciodată,
cu timpo pe cadranul de ardezie
a așipit.

Numai luna, peste alina nemicașe -
luna ca un cap desprins
cutat fără-ncetare
trunchiul unui rega ne-nvins.

Tirziu îl răspunde vîntul i
- Ei e pămîntul. N-a murit. E pămîntul.

În munți

O, codrii mei, fără de preț stîndorde
pe care toamnele cu gîoante reci
le-ășteptă-negurata de departe
la vechi știri, pe negrele poțeci,
desfășurați-vă în vîntul verii
ca înaintea grelei bădălii -
cu vînturi, cu cerbii și cu jderii
altrînd în voi ca niște steme și i!

Un timp din larg

Amiază lină. Și bate-un timp
din larg spre-o altă neșturată mare
și clopote imi bat în singe din la schimb
tu, clipă, pogoind din așteptare!

Curg cerul clare cître-un cer deschis
cu soni debunzi lumini în știnga
și ca sămintă în pămînturi, știnga
și crește statua în via.

Columna

Urcă fără timp, fără vatră
pe drumul de piatră, spre cerul de piatră.
Cum vin din începuturi,
se scoală sub lănci, odorn pe scuturi,
lumina le cade pe culțuri; sub to

carolina ilica

Poetul

Demoul singurătății
Vine nenaripat
Și cu pleoapele pe ochi
Mă întreabă citeodă!

— Cine ești de știi să cîm? I
Mă fac om cînd te ascult
Niciodată, niciodată
N-am știut ce să-i răspund.

Precum norocul

Eram atît de aproape de tine
Precum numai norocul poate fi,
Fără să știi că această atingere
Ne-ar putea, m-ai putea atîngi.

Văzul s-a scurs, auzul s-a stîns.
Brațele-abia mă mai țîn.
În somnul se apleacă peste mine
Nepăsător. Și rece. Și străin.

Aur și safire

Luceștea mea, cea care îți aude
Și răsunărea ca o-șgurire
Neterminată, și-nădănceala șoaptei,
O răspîțești cu aur și safire.

Pilipitoare ca un far, arată
Îndepărtarea țărîmului de tine,
Cînd liniștea ca un riu te poartă
Spre rătăcirea mărilor străine.

Dulce confuzie

Picuri de rouă: două femei i
Ce spui despre una se potrivește și
celeilalte.

Dulce confuzie din care boi,
Împietire de plante.
Dar cine te plînge precum n-al mai fi
O, dragoste pierdută pe pe cînd
Nici nu șiam că eu sint valul
Rivînd să-și șurpe dulcele pămînt!

Ochi de copil

Ochi de copil ai tu, iubito mea,
Cu gene aurii și tremurate,
Nestăpînîtuț ierai al lacrimilor tale
Mă spală de șifli și de păcat.

O tristețe, o durere

Visul asuprește somnul
Cu o-nîmpărî ce nu mai sint.
Ca o boală fără margini
Depărtarea m-a înfrînt.

O tristețe m-ă-nconjoară,
O durere-n loc mă ține:
Cum îți-ai împărî iubitul
Cu femeile străine.

radio

Omul potrivit la locul potrivit

Soferul: „Noi sintem trei frați. Frații mei au devenit de la bun început soferi. Eu m-am făcut cofetar. Ne întilniam seara acasă, și povesteam despre motoare, mașini, și eu miroseam a vanilie. Eu nu zic că nu trebuie cineva și la cofetari. Acu' sint șofer pe autobasculantă, car' pietriș.

serie la o școală populară de artă. O termină. De din nou la I.A.T.C., sec-torul soferi. Tot nu reusește. Acum face o meserie care nu-i place.”

Soferul: „Păi nu? Noi soferii cînd trecem pe ling-un bloc ne spunem: uite, alcea eu am cărat pietrișul sau cărămizile sau elementul. Că noi avem leagăni cu tot felul de întreprinderi. Ce e puțin?”

Tînăra: „Ar fi trebuit să dau la filologie. Fac poezie, îmi place să citeșc.”

plastică

Stefan Căția

Nota foarte personală a lui Stefan Căția vine să infirme ideea unei posibile monotonii a picturii noastre actuale. Dacă, în ultima vreme, au început să fie cam mulți cei care se asemănă izbitor între ei, vizuinea par-ticulară a lui Stefan Căția, cu doar cîteva raștiri la colie și la breșă, de generație, ne convinge în ceea ce privește resursele încă inepuizabile ale înolnrii. Nu este vorba numai de pre-luarea lecțiilor unor maestri care au revoluționat pictura ci mai ales de o apropiere mai consecventă a realității. Motivele, deși alit de noi, par tradiționale. Aici, în această misterioasă imaginație de canoane, acleasă și întusi mereu figurative, purtînd girul unui generos anonim, stă poate legătura cea mai adevărată a lui Stefan Căția cu arta populară, cu sensul ei prim. Reducția tematică, avînd în centru fantasma unui sat relinviat din amintirile copilăriei, favorizează apariția aceluiași personaj, călător și descoperitor al propriilor sale spații interioare. Apariții simbolice, poate zodiacale, pasărea și peștele duc spre limanul nevăzutei imaginații satului dematerializat, constrîns pară prin des-ciețea la o ingenuu micșorare. Totul se petrece parăc înăuntrul unei vităre innumeri. Clipă a latentelor. La Stefan Căția această încetinire în preajma mirabolului este respinșă în tot dramatismul ei continuu, perstentă asemenea unei nevăzute lungimi de undă la care sensibilitatea este mereu

conectată împregnată în lucruri pînă la cea mai mică deformare, cînd du-blele oglinzi stabilesc același contur, dimpreună cu văzduhul care le delimitază. Iarna, anotimp al rarefieri, pe de o parte, al cristalizării, pe de alta, permițînd pătrunderea mai direc-tă la esență, este anotimpul preferat. Putinele flori care le pictează Stefan Căția mai mult întăresc decât să în-lăture senzația de permanență a iernii. Pictorul vede întodeauna din arbori doar scheletul lor rămușor. Dealurile lui nu sint niciodată inverzite. Zăpa-da, mai mult impresie decât prezentă, se constituie din albul simplu al ori-cărui obiect. O lume stagnată, mai pură, făcîndu-si loc printre accentele cînd grotesci, cînd dramatice, cu linie-tate, cită se cuvîne, spiritului creator. Atmosfera carnavalească a multora din lucrări stă pe muchie de cutit cu sen-timentul lăzului. O lume restrînsă pentru a putea capta mai bine rezonanțele altel coplesitoare. Conștrînge-re în miez și alunecare în vis deopar-tă în șfirșit, o interceptie a bas-mulțului, a poveștelii, în care starea de fapt ne scapă, bănuțim doar, tensiunea asociativă neastăpînită, aura tainică ce le înconjoară fiind importante. Odată deschis acest univers ar trebui investi-gat cu mai multă hotărîre. Posibilită-țile lui Stefan Căția reclamă o renun-tare la unele elemente de simplă bu-fonadă, la prezențele pentru învoga-rea grotescului, vizibile mai ales în mătșile personajilor, la încercările de atîluri uneori pe parcursul aceluiași lucrări, la substituiri de trăsire prin manieră. Forta lui Stefan Căția este de a fi descoperit pe cont propriu fan-tasticul nud, virginal, nediscursiv.

muzică

Ordine și expresie

Momentul muzical universal este as-tăz al unei depline ospitalități, pînă să premească, să doa adăpost oricărei tentative conceptuale, în așa măsură încît nouitatea se lasă din ce în ce mai greu invitată, pentru că totul pare a fi fost descoperit, probat. Nu există nici o posibilitate stilistică sau arhi-tecturală care să nu fie susținută de mîșcar o personalitate indiscutabilă și negată de mai multe personalități, tot indiscutabile.

ultimelor decenii din Europa - seamăna mult a profesori universitari. Celelalte arte s-au eliberat mai de-mul de întrebarea „cum spui” pentru a se concentra asupra lui „ce spui”. Desigur „ce” și „cum” sint legate în muzică mai de nedespărțit ca orlunde. Ele se condiționează reciproc pînă la indispensabil. Totuși, atenția tinde să se mute de la procedeu la efectul său, de la acțiunea de organizare a materiei sonore la preocuparea de a investi această materie cu taina captivării. Desigur că această taină, maril compozitor au atîpînînt-o înerent. În abolirea prejudecăților un rol impor-tant, poate cel mai important, l-a a-vut compozitorul John Cage, care și-a propus metodic să testeze limitele mu-zicii - pînă unde se poate extinde aria acestui cuvînt. Cu atît mai mare este importanța lui, cu cît a apărut după o perioadă de exagerare a scri-turii, unde conta mai mult logica în-timă a ordonării sunetelor, decit ce se auzea. Declinul regulilor prestabilite are consecințe interesant favorabile ex-pansivului prizel psihologice a muzicii. Preocupîndu-se mai puțin de a ac-ređita valabilitatea metodei, compozito-rul va anvizaja trama muzicală din unghiul străvechi, dar narcum subte-ram, mediat, al expresivității. Intrăm într-o perioadă în care muzica va tre-bui în primul rînd să placă.

Tribună a inimii

poezia care nu cîntă nu-și pot ține... năruie de umbră de pe cer. Patria mea... cîntă cîntă înțea se poate recunoaște...

lități. Un poem care cîntă năruie de Fier... năruie de umbră de pe cer. Patria mea... cîntă cîntă înțea se poate recunoaște...

Să nu ne afirmăm spunem: elstigul real al... cestei serbări a talentelor a început deja să se...

Patrel Berceanu

Un poet al culorii

acreda ar picta cu îndiguit așezat pe... țina noastră, indiguit zboară și ne...

și cam în același loc și analiza evoluției se poate... face numai cu instrumentele sale. Nu poți intra...

Marin Sorescu

Din agenda festivalului

Duminică, 5 Ianuarie, s-a... desfășurat la Deva festivalul... deosebit al cântărilor și al cântărilor...

toate localitățile județului Galați... la cântarea culturală, casa de cultură...

genere - Muzeul Județean de Istorie... Casa de cultură și alte...

FRAGMENTE CRITICE

Simboluri poetice

poesia infumurată melancolică cu ter... bilisme frumoase de „inger rural”...

șifera hățâi mîroase a benzinei. Pan... la plimbă „hate de sine pe conductele...

Sculptura de Nicolae Pietre

Despre Natură

Urmare din pag. 1

găsită în Nazuri înscrisă de-a f. Măști... vorbească oamenilor. Venese din Natură spre...

Cum va putea un poet vorbi despre... această podobă deplina a universului. Dacă...

Este destul să vezi natura, să doborînd... puterea de a-și spune viața în grai convingător...

Eugen Simion

„Cînd libertatea se numește Grivița și Plevna”

Urmare din pag. 1

erze, parcă, la cel mai mărunț efort — fîi-... fîi cu sensibilitate încordată a copului de...

Editora Eminescu, Institutul „Cînd libertatea se... numește Grivița și Plevna”, nu mă mulțumesc...

EMINESCU-

scriitor național și universal

universalitatea operelor scriitorului... un dat, nu numai dect și un rezultat.

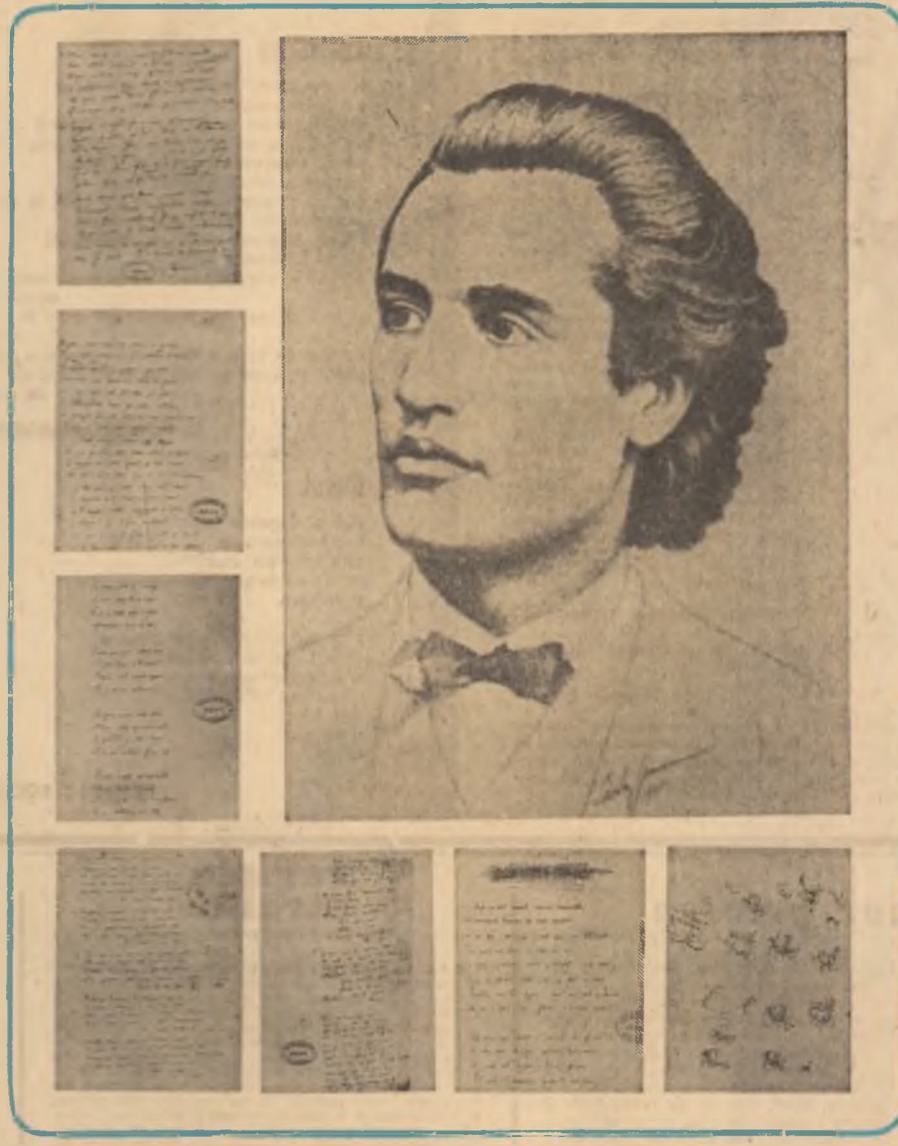
Pină să-și afle Eminescu vreau traducător ideal într-o limbă de mare circulație...

Fiind, prin urmare, o imanență și (cel puțin acum) nu „obiectivare” adecvată a acesteia...

C. Călinescu distinge — am văzut — că „universalitatea” unei opere nu e „o abstracție” și că „orice poet universal este însoțit de un poet național”.

vechi ori mai noi? Tocmai Eminescu. Decădăți cu dinoul (ori după el) s-au ivit dintr-o dată...

Și cum, pe care drumuri a înțeles să mearse poetul național al românului, spre a doborâ din bună vreme acea perspectivă universală asupra a tot și a toate, spre a deveni acel „nour de aur” după care oamenii să se poartă...

cu simț și febră plauzibilă al fanteziei lui de a se deplasa în spațiu și în timp, în microcosm și macrocosm.

care includ sensuri în bună măsură limitate la epoca zămislirii lor. Civilizațiile, înfiorând, apoi surprinzându-se, pentru omul adevărat — sugerează Eminescu, în Memento mori — țesura reală din asemenea „fatalități” nu poate fi decât în potențarea stării de luciditate (oricât de amară ar fi ea).

achimbată — „tot ce-i drept, frumos și bun” (acot „simbur al lumii” a cărei descoperire era atribuită în Memento mori unui mag egiptean).

E în dreptul oricărui popor să simtă alese mătăfații la ideea de a fi iacat un asemenea poet, la care dragostea de patrie și deschiderea spre semenii din alte neamuri fac una.

George Munteanu

Extrase rezumativ din comunicările „Qu'est-ce que l'Eminescisme?” și „Eminescu als Dichter der Weltliteratur”, prezentate la Colocviliu „Eminescu” de la Sorbona (martie 1975) și, respectiv, de la Sibiu (noiembrie 1975).

evocări: 1877

șimii au trecut dunărea

Nicolae Grigorescu: „Baterie de artilerie la mare”

După eșecul conferinței de la Constantinopol, Marile Puteri mai face o ultimă încercare pentru a îndepărta un conflict armat între Rusia și Turcia.

Este chemat sub arme o parte din contingentul anului 1877, în total 14.000 de recruți, repartizați după cum urmează: 5.000 pentru armata permanentă, 2.000 pentru călărași și 7.000 pentru dorbantii. Tentativă de acordare și debarcare pe malul românesc al Dunării în sectorul Giurgiu (Smida-Malul Rogu), a șase bărci turcești încărcate cu militari.

Ministrul român de externe avertizează telegrafic pe agentul nostru diplomatice în legătură cu posibilitatea ruperii rapide a relațiilor cu Poarta și în legătură cu procedura plecării spre țară.

Armată turcească din Bulgaria este de 140.000 oameni cu o artilerie de 170 tunuri. Cea mai mare concentrație a trupelor este la Vidin. În fața Calafatului, unde se numără 75.000 oameni și 100 tunuri. (Ziarele).

Consiliul de război la Petersburg, în care se la act că Turcia a respins protocolul de la Londra și că orice pertractat cu Turcia simt de aci înainte fără folos.

Generalul Alexandru Cernat e numit ministru de război. Giurgiu a fost asigurat contra oricărei surprinderi, printr-o garnizoană destul de tare. Tot așa va fi pusă și Oltenița în stare de apărare.

Artileria turcească are nevoie de artilerie puternică pentru armarea pozițiilor sale.

Generalul Alexandru Cernat e numit ministru de război. Giurgiu a fost asigurat contra oricărei surprinderi, printr-o garnizoană destul de tare.

Artileria turcească are nevoie de artilerie puternică pentru armarea pozițiilor sale.

Generalul Alexandru Cernat e numit ministru de război. Giurgiu a fost asigurat contra oricărei surprinderi, printr-o garnizoană destul de tare.

semnează Textul Convenției militare româno-ruse și textul anexelor ei.

Convenția propriu-zisă are următoarele patru articole:

Articolul I. Guvernul Alteiței Sale Domnului României Carol I asigură armatei ruse care va fi chemată a merge în Turcia, liberă trecere prin teritoriul României și tratamentul rezervat armatelor armate.

Articolul II. Toate cheltuielile care ar putea fi ocazionate de trebuințele armatei ruse de transport și de precum și pentru satisfacerea trupelor trebuințelor sale, cad naturalmente în sarcina Guvernului Imperial.

Articolul III. Toate detaliile relative la trecerea trupelor ruse, la relațiile lor cu autoritățile locale, precum și toate învoielile cari ar trebui să fie luate pentru acest afuris, vor fi încheiate de delegații ambelor guverne, și ratificate în același timp ca și cea de față, și va intra în lucrare de îndată.

Articolul IV. Guvernul Alteiței Sale Domnului României se obligă a obține pentru Convențunea de față precum și pentru cea menționată la art. precedent ratificarea cerută de legislația română și a face imediat executorii stipulațiunile cuprinse întrinsă.

Prelunul conducerea Ministerului de Război, generalul Alexandru Cernat dă un Ordin de zi pe armată. Un citat din acest Ordin: „Activitatea și energia sint mai necesare azi decât oricând, spre a putea da o mai mare impulsie și o mai repede dezvoltare instrucției și formării soldatului nostru, înafundându-i-se oca disciplină adevărată militară, care face pe om a merge cu abnegație până la sacrificiul vieții sale. Din parte-mă, mă voi sili ca, prin dreptatea și imparțialitatea se voi pune în toate acele mele, să atrag conștiența și stima tuturor camarazilor mei.”

Petru Vintilă

Va urma

Luceafărul Revistă editată de UNIUNEA SCRITORILOR din REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

COLEGIUL DE REDACȚIE Redacția șef: Nicolae Dragoș Iosif Alexandru, Teodor Boly (secretar responsabil de redacție), Geo Dumitrescu, Radu Enache, Alexandru Popilian, Adrian Păunescu, Marin Preda, Mihai Ungheanu (redactor șef adjunct)

L

REDACȚIA: București, Piața Școlii Nr. 1, tel. 17 32 09 ADMINISTRAȚIA: Șoseaua Kiseleff 10 tel. 18 33 99 ABONAMENTELE: 3 luni — 13 lei; 6 luni — 26 lei; 1 an — 52 lei Tiparul executat la: COMBINATUL POLIGRAFIC „CASA ȘCINTEI” Paginător Nicolae Ion